

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до виконання розрахунково-графічної роботи
з навчальної дисципліни

«ДЕРЖАВНЕ ТА РЕГІОНАЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ»

*(для студентів бакалавріату усіх форм навчання
за напрямом підготовки 6.030601– Менеджмент)*

Харків
ХНУМГ ім. О. М. Бекетова
2017

Методичні вказівки до виконання розрахунково-графічної роботи з навчальної дисципліни «Державне та регіональне управління» (для студентів бакалавріату усіх форм навчання за напрямом підготовки 6.030601 – Менеджмент) / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова ; уклад. : В. М. Бабаєв, С. О. Гайдученко. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. – 20 с.

Укладачі д-р наук з держ. упр. В. М. Бабаєв;
д-р наук з держ. упр. С. О. Гайдученко

Рецензент М. М. Новікова, доктор економічних наук, професор Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова

Рекомендовано кафедрою менеджменту і адміністрування, протокол №1 від 31 серпня 2017 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
ЗАВДАННЯ ДО РОЗРАХУНКОВО-ГРАФІЧНОЇ РОБОТИ.....	6
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	17

ВСТУП

Складні процеси формування правових, економічних і соціальних засад демократичного суспільства в Україні та подальша розбудова державності передбачає розвиток політичної системи, налагодження взаємодії між державою та суспільством, соціальне спрямування державної діяльності та активізацію зовнішніх зв'язків.

Сильна та дієздатна влада як на загальнодержавному так і на місцевому рівні є щонайпершою умовою успішних перетворень. Без неї неможливо створити передумови економічного розвитку, становлення реальної демократії, оновлення високої культури та духовності. Для забезпечення цих сподівань і прагнень потрібна сучасна система державного управління як надзвичайно важлива умова реалізації державної влади. У наш час процеси децентралізації влади та зміцнення місцевого самоврядування відбуваються дуже активно.

Першочерговими на сьогодні є питання ефективності державного управління, відповідності стандартам демократичної правової держави з соціально орієнтованою ринковою економікою, а також розмежування і збалансування повноважень та відповідальності різних рівнів влади, надання громадянам якісних державних послуг.

В умовах трансформації соціально-економічної і політичної системи проходять радикальні зміни методів і механізмів управління суспільством, що потребують ініціативних, високоосвічених, творчих, професійно підготовлених працівників державного апарату та органів місцевого самоврядування здатних приймати самостійні й оптимальні рішення та відповідати за них.

Метою викладання навчальної дисципліни Державне та регіональне управління є формування у студентів сучасного мислення та спеціальних знань у галузі управління на національному та регіональному рівнях; набуття умінь та формування компетентностей, необхідних для виконання функцій і реалізації повноважень органів державної влади та місцевого самоврядування.

Головними завданнями вивчення дисципліни Державне та регіональне управління є здійснення аналізу сучасних вітчизняних і зарубіжних теоретико-методичних підходів до державного управління на центральному й регіональному рівнях; визначення системи державного центрального й регіонального управління та змісту її базових складових; визначення та обґрунтування головних функцій державного центрального та регіонального управління: формування фінансової основи державного управління; обґрунтування сукупного потенціалу регіональних ресурсів, як матеріальної основи державного розвитку; формування теоретико-методичного забезпечення створення концепції, стратегії і програм економічного та соціального розвитку різних рівнів управління.

Програмою курсу передбачено виконання розрахунково-графічної роботи. Варіант розрахунково-графічної роботи обирається за останньою цифрою номера залікової книжки студента.

ЗАВДАННЯ ДО РОЗРАХУНКОВО-ГРАФІЧНОЇ РОБОТИ

Варіант 1

Завдання 1

Основні теорії державного управління

Розглянути основні теорії державного управління, розкрити зміст кожної з них. Результати подати у вигляді таблиці.

Теорія	Зміст
Економічна теорія держави	
Теорія суспільного вибору (суспільний договір, «фіаско держави», мінімізація трансакційних витрат)	
Теорія соціології (теорія держави, соціальна структура суспільства, соціальна мобільність, статус і статусні ролі)	
Теорія менеджменту (теорія раціональної бюрократії, організовані структури управління, розподіл праці в управлінських структурах, державне адміністрування)	

Завдання 2

Задача

Уряд країни вирішив взяти кредит в іншій країні в розмірі 2 млрд грошових одиниць з річною ставкою 8 %. Отриманий кредит інвестується в проекти, які уможливають щорічне збільшення ВВП на 500 млн грошових одиниць.

Визначити: 1) на яку суму зросте державний борг? 2) якою має бути величина щорічних виплат по кредиту? 3) через скільки років держава зможе сплатити борг?

Варіант 2

Завдання 1

Моделі державного управління: світовий досвід

Проаналізувати структуру державного управління в провідних країнах світу: інституційний, функціональний та організаційний аспекти; центральні, регіональні та місцеві органи управління, їх ієрархія, проблеми взаємодія.

Американська модель державного управління	Європейська модель державного управління

Завдання 2

Задача

Співвідношення обсягів виробництва споживчих та інвестиційних благ становить 4 : 1. Номінальний ВВП за два роки збільшився на 30 %, вартість споживчого кошика зросла на 20 %, а інвестиційні товари й послуги подорожчали в 1,4 раза. Якими є середньорічні темпи економічного росту країни?

Варіант 3

Завдання 1

Законодавча влада в системі державного управління

1. Укажіть правову основу діяльності Верховної Ради України.
2. Визначте організаційну будову парламенту України. схематично зобразіть структуру Верховної Ради України.
3. Визначте особливості підготовки та проведення виборів народних депутатів України.
4. Розкрийте значення Регламенту Верховної Ради України для організації роботи парламенту.
5. Розкрийте зміст основних функцій Верховної Ради України.

Заповніть таблицю.

Функції Верховної Ради України	Зміст
Законодавча	
Установча	
Контрольна	
Представницька	

6. Охарактеризуйте форми діяльності Верховної Ради України, надайте поняття «сесія». Доведіть, що сесія є головною організаційною формою роботи парламенту.

7. Назвіть особливості підготовки та проведення першої сесії Верховної Ради України нового скликання. Визначте головні етапи підготовки та проведення чергових парламентських сесій.

8. Подайте класифікацію і детальну характеристику методів діяльності Верховної Ради України.

9. Розгляньте порядок обрання Голови Верховної Ради України та його заступників, а також розкрийте їхні основні повноваження.

10. Визначте правову основу діяльності, порядок формування та структуру парламентського апарату.

11. Охарактеризуйте порядок формування комітетів Верховної Ради України. Розкрийте основні функції та повноваження комітетів Верховної Ради України.

12. Подайте поняття робочих груп і підкомісій та вкажіть відмінності між ними.

13. Вкажіть права та обов'язки народного депутата у Верховній Раді України.

14. Визначте випадки дострокового припинення повноважень народного депутата України.

Завдання 2

Задача

У країні позитивне сальдо торгового балансу за рік складає 25 тис. грошових одиниць. Відомо, що вартість імпорту на 20 % менша за вартість експорту.

Визначте обсяг експорту та імпорту країни.

Варіант 4

Завдання 1

Інститут Президента та державне управління

1. Укажіть правову основу діяльності Президента України.
2. Визначте етапи виборчого процесу у виборах Президента України.
3. Сформулюйте функції Президента України та розкрийте їх зміст.
4. Розкрийте зміст компетенцій Президента України.
5. Подайте характеристику форм діяльності Президента України.
6. Розгляньте систему, структуру та основні напрями діяльності апарату Президента України.
7. Визначте основні етапи підготовки і прийняття актів Президента України. Укажіть відмінності між указами та розпорядженнями глави держави.
8. Охарактеризуйте особливості правового статусу та організаційної структури Ради національної безпеки та оборони України.
10. Розкрийте гарантії діяльності глави Української держави.

Завдання 2

Задача

Економіка країни характеризується такими макроекономічними показниками (млрд. грн): валовий випуск (ВВ) становить 250, матеріальні витрати (МВ) дорівнюють 130, податок на додану вартість (ПДВ) – 30, інші продуктові податки (ПП) – 20, субсидії (С) – 15.

Розрахуйте ВВП за допомогою виробничого методу.

Варіант 5

Завдання 1

Система органів виконавчої влади України

1. Випишіть номери статей Конституції України, що стосуються характеристики виконавчої влади.
2. Проаналізуйте принципи організації і діяльності органів виконавчої влади. Які нормативно-правові акти їх регламентують? Заповніть таблицю.

Принципи діяльності органів виконавчої влади	Зміст
Верховенства права	
Забезпечення дотримання прав і свобод людини і громадянина	
Законності	
Безперервності	
Забезпечення єдності державної політики	
Відкритості та прозорості	
Гласності	
Відповідальності	
Єдиноначальності	

3. Зобразіть схематично структуру системи виконавчої влади на центральному рівні.
4. Яким є порядок утворення, реорганізації та ліквідації центральних органів виконавчої влади?
5. Зобразіть схематично структуру системи виконавчої влади на місцевому рівні.

6. Об'єкти управління місцевих державних адміністрацій. Наведіть приклади.

7. Як здійснюється міжвідомча взаємодія між органами виконавчої влади різних типів?

Завдання 2

Задача

Розрахуйте ВВП і ЧВП за таких умов (млрд. грн): споживчі витрати (С) дорівнюють 160, валові інвестиції (Ів) – 40, державні видатки (в) – 60, трансферти (ТЯ) – 20, експорт (ЕХ) – 14, імпорт (ІМ) – 12, амортизація (А) – 38.

Варіант 6

Завдання 1

Основні завдання та повноваження органів виконавчої влади

1. Проаналізуйте:

- основні завдання центральних органів виконавчої влади;
- повноваження й організацію роботи центральних органів виконавчої влади.

2. Проаналізуйте повноваження місцевих державних адміністрацій:

- у галузі соціально-економічного розвитку;
- у галузі бюджету та фінансів;
- у галузі управління майном, приватизації, сприяння розвитку підприємництва та здійснення державної регуляторної політики;
- у галузі містобудування, житлово-комунального господарства, побутового, торговельного обслуговування, транспорту та зв'язку;
- у галузі використання та охорони земель, природних ресурсів і охорони довкілля;
- у галузі науки, освіти, охорони здоров'я, культури, фізкультури і спорту, материнства й дитинства, сім'ї та молоді;
- у галузі соціального забезпечення та соціального захисту населення;
- у галузі зайнятості населення, праці та заробітної плати тощо.

Завдання 2

Задача

Чисельність населення країни становить 100 млн осіб. Частка робочої сили у населенні дорівнює 55 %. Продуктивність одного зайнятого – 12 тис. грн на рік. Фактичний ВВП країни – 600 млрд грн. Природна норма безробіття – 5 %. Визначте рівень безробіття населення.

Варіант 7

Завдання 1

Основні завдання та повноваження органів місцевого самоврядування

1. Перелічіть ознаки місцевого самоврядування в Україні.
2. Визначте правову основу місцевого самоврядування в Україні.
3. Подайте класифікацію функцій та повноважень місцевого самоврядування в Україні. Результати подайте у вигляді таблиці.
4. Обґрунтуйте, чому територіальна громада є первинним суб'єктом місцевого самоврядування.
5. Складіть схему системи місцевого самоврядування в Україні.
6. Які форми безпосередньої демократії існують в системі місцевого самоврядування, розкрийте їх роль і значення.
7. Визначте особливості процесу формування представницьких органів місцевого самоврядування в Україні. Чим відрізняється виборчий процес стосовно виборів депутатів сільських, селищних, міських рад та виборів депутатів районних і обласних рад?
8. Зобразіть схематично структуру місцевих рад і коротко охарактеризуйте їхні структурні частини.
9. Визначте форми діяльності представницьких органів місцевого самоврядування.
10. Якими є статус та основні функції міського, селищного, сільського голови.
11. Охарактеризуйте порядок формування, структури та форм діяльності виконавчих комітетів місцевих рад.

12. Визначте порядок формування, функції та організацію роботи апарату рад та апарату виконавчих комітетів.

13. Назвіть повноваження депутатів місцевих рад та гарантії їхньої діяльності.

14. Розкрийте місце і роль органів самоорганізації населення в системі місцевого самоврядування в Україні.

Завдання 2

Задача

Чисельність населення країни становить 100 млн ос., 24 млн ос. – діти до 16 років, а також люди, що перебувають у тривалій ізоляції (у психіатричних лікарнях, у виправних установах тощо); 30 млн ос. вибули зі складу робочої сили; 4 млн 600 тис. ос. – безробітні; 1 млн ос. – працівники, зайняті неповний робочий день, які шукають роботу. Використовуючи ці статистичні дані, розрахуйте: а) величину робочої сили; б) рівень безробіття.

Варіант 8

Завдання 1

Сучасні моделі місцевого самоврядування: зарубіжний досвід

Проаналізувати основні моделі місцевого самоврядування в зарубіжних країнах. На прикладі двох країн (за вибором студента) подати порівняльний аналіз моделей місцевого самоврядування за запропонованою схемою:

1. Основні риси адміністративно-територіального устрою країни.
2. Структура і порядок формування органів місцевого самоврядування.
3. Компетенції і фінансова база місцевого самоврядування.
4. Відносини органів місцевого самоврядування з центральною владою.

Країна 1	Країна 2

Завдання 2

Задача

Припустимо, що державні закупівлі G становить 500, податкова функція $T = 0,4 Y$, функція трансфертів $Tr = 0,2Y$, рівень цін $P = 1$, державний борг $Dg = 1000$ в разі ставки відсотка $i = 0,1$. Реальний обсяг виробництва – 2000, а потенційний становить 2500. Чи є сальдо держбюджету позитивним або негативним; яким є розмір структурного дефіциту держбюджету? Яким є розмір циклічного дефіциту держбюджету?

Варіант 9

Завдання 1

Державна служба в Україні

Керуючись Законами України «Про державну службу» та «Про службу в органах місцевого самоврядування», подайте порівняльну характеристику державної служби та служби в органах місцевого самоврядування за запропонованим планом:

1. Поясніть, що таке «державна служба» та «служба в органах місцевого самоврядування». Назвіть основні ознаки державної служби та служби в органах місцевого самоврядування.
2. Нормативно-правове забезпечення державної служби та служби в органах місцевого самоврядування.
3. Мета і завдання державної служби та служби в органах місцевого самоврядування.
4. Принципи функціонування державної служби та служби в органах місцевого самоврядування.
5. Поняття «державний службовець» та «посадова особа місцевого самоврядування».
6. Типи посад державної служби та служби в органах місцевого самоврядування. Класифікація посад.

7. Правовий статус державного службовця та посадової особи місцевого самоврядування.

8. Особливості проходження державної служби та служби в органах місцевого самоврядування (способи заміщення посад, відбір на посаду, формування кадрового резерву, службово-професійне просування, атестація та щорічне оцінювання, професійні підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації).

9. Оплата й стимулювання праці, пенсійне забезпечення.

10. Відповідальність державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування. Результати подати у вигляді таблиці.

Державна служба	Служба в органах місцевого самоврядування

Завдання 2

Задача

Уряд України одержав іноземну позику в розмірі 1 млрд дол. за річною ставкою 8 %. Ці засоби вкладаються в інвестиційні проекти, що дають змогу одержати щорічний приріст ВВП у розмірі 300 млн дол. протягом декількох наступних років. Розрахуйте:

- а) на яку величину збільшиться державний борг;
- б) чи зросте чистий борговий тягар, що накладається на громадян країни;
- в) через скільки років країна зможе виплатити цей борг?

Варіант 10

Завдання 1

Відносини органів публічної влади в системі управління

1. Зобразіть схематично основні напрями взаємодії центральних і регіональних органів державної влади та органів місцевого самоврядування:

- з трудовими колективами, підприємствами, установами і та організаціями;
- із судовими та правоохоронними органами – органами Служби безпеки України, органами прокуратури, органами внутрішніх справ;
- з об'єднаннями громадян.

2. Як здійснюється державний контроль у сфері виконавчої влади в Україні, його зміст та правові засади. Здійснення державного контролю щодо виконавчої влади з боку суб'єктів інших гілок влади: парламентський контроль, прокурорський нагляд, судовий контроль, адміністративний нагляд міліції. Громадський контроль за діяльністю органів державного управління.

Результати подати у вигляді таблиці.

Вид контролю	Зміст

Завдання 2

Задача

Припустимо, що спочатку держбюджет був збалансований і в економіці діє система пропорційного оподаткування. Якщо автономні інвестиції зростають, то (за інших відповідних умов) збільшиться рівноважний рівень доходу й утворюється бюджетний дефіцит. Чи правильне це твердження?

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Авер'янов В. Б. Державне управління: європейські стандарти, досвід та адміністративне право / В. Б. Авер'янов. – Київ : Юстиніан, 2007. – 288 с.
2. Державне управління: проблеми адміністративно-правової теорії та практики / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. – Київ : Факт, 2003. – 384 с.
3. Круш П. В. Регіональне управління : навч. посібник / П. В. Круш, О. О. Кожем'яченко. – Київ : ЦУЛ, 2007. – 248 с.
4. Мельник А. Ф. Державне управління : підручник / А. Ф. Мельник, О. Ю. Оболенський. – Київ : Знання, 2009. – 582 с.
5. Мельник С. А. Управління регіональною економікою : навч. посібник / С. А. Мельник. – Київ : КНЕУ, 2000. – 124 с.
6. Малиновський В. Державне управління : навч. посібник / В. Малиновський. – Луцьк : РВВ «Вежа» Вол. держ. ун-ту ім. Л. Українки, 2000. – 558 с.
7. Стеченко Д. М. Управління регіональним розвитком : навч. посібник / Д. М. Стеченко. – Київ : Вища школа, 2000. – 223 с.

Додаткова література

8. Законодавство України про місцеве самоврядування: зб. законодав. актів: за станом на 5 листоп. 2001 р. // Верхов. Рада України. – Офіц. вид. – Київ : Парлам. вид-во, 2001.
9. Про затвердження методичних рекомендацій щодо формування регіональних стратегій розвитку. Наказ Мінекономіки та з питань європейської інтеграції України від 29. 07. 2002, № 224.
10. Біленчук П. Д. Місцеве самоврядування в Україні (муніципальне право) : навч. посібник / П. Д. Біленчук, В. В. Кравченко, М. В. Підмогильний. – Київ : Атіка, 2000. – 304 с.
11. Воронкова В. Г Менеджмент в держаних організаціях : навч. посібник / В. Г. Воронкова. – Київ : Професіонал, 2004. – 256 с.
12. Глен Райт. Державне управління / Райт Глен. – Київ, 1994. – 113с.
13. Державне регулювання економіки : навч. посібник / С. М. Чистов, А. Є. Никифоров, Т. Ф. Куцень. – Київ : КНЕУ, 2000.

14. Державне управління в Україні : навч. посібник / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. – Київ, 1999. – 432с.
15. Желюк Т. Л. Державна служба: навч. посібник / Т. Л. Желюк. – Луцьк : Професіонал, 2000. – 558 с.
16. Запоточний І. В. Державне регулювання регіональної економіки / І. В. Запоточний, В. І. Захарченко. – Харків : Одиссей, 2003. – 600 с.
17. Ковтун О. І. Державне регулювання економіки : навчально-методичний посібник для самостійного вивчення курсу / О. І. Ковтун. – Львів : Видавництво ЛКА, 2001 – 132 с.
18. Лазор О. Д. Основи місцевого самоврядування : навч. посібник / О. Д. Лазор. – Київ : ЦУЛ, 2003. – 432с.
19. Мельник А. Ф. Муніципальний менеджмент : навч. посібник / А. Ф. Мельник, Г. Л. Монастирський, О. П. Дудкіна. – Київ : Знання, 2006. – 420 с.
20. Оболенський О. Ю. Державне управління та державна служба : словник-довідник / О. Ю. Оболенський. – Київ : КНЕУ, 2005. – 478 с.
21. Оболенський О. Ю. Державна служба : підручник / О. Ю. Оболенський. – Київ : КНЕУ, 2006. – 472 с.
22. Ординський В. Л. Управління в органах виконавчої влади : навч. посібник / В. Л. Ординський, З. Р. Кисіль, М. В. Ковалів. – Київ : ЦУЛ, 2008. – 296 с.
23. Регіональний менеджмент : навч. посіб. / М. А. Коваленко, Н. А. Кругла, Л. М. Радванська, Г. М. Швороб. – Херсон : «Олді – плюс», 2004. – 304 с.
24. Стеченко Д. М. Державне регулювання економіки / Д. М. Стеченко. – Київ : Знання, 2004. – 262 с.
25. Топчієв О. Г. Теоретичні основи регіональної економіки / О. Г. Топчієв. – Київ : Вид-во УАДУ, 1997. – 137 с.
26. Якубовський О. П. Державна влада і громадянське суспільство: система взаємодії : монографія / О. П. Якубовський, Т. А. Бутирська. – Одеса : ОРІД НАДУ, 2004. – 196 с.

Навчальне видання

Методичні вказівки
до виконання розрахунково-графічної роботи
з навчальної дисципліни

«ДЕРЖАВНЕ ТА РЕГІОНАЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ»

*(для студентів бакалавріату усіх форм навчання
за напрямом підготовки 6.030601 – Менеджмент)*

Укладачі : **БАБАЄВ** Володимир Миколайович,
ГАЙДУЧЕНКО Світлана Олександрівна

Відповідальний за випуск *М. М. Новікова*

Редактор *О. А. Норик*

Комп'ютерний набір *С. О. Гайдученко*

Комп'ютерне верстання *І. В. Волосожарової*

План 2017, поз. 342 М

Підп. до друку 08.09.2017

Формат 60x84/16

Друк на ризографі

Ум. друк. арк. 1,1

Тираж 50 пр.

Зам. №

Видавець і виготовлювач:

Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002
Електронна адреса: rectorat@kname.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

ДК № 5328 від 11.04.2017 р.